

Överförmyndarnämnden

Rapport från verksamheten till Överförmyndarnämnden 2019

Ärendebeskrivning

Bakgrund:

Överförmyndarverksamheten är främst en tillsynsmyndighet, vars uppdrag är att utöva tillsyn över de ställföreträdare som har uppdrag i kommunen. Utöver detta ska överförmyndarverksamheten även rekrytera nya ställföreträdare, utbilda ställföreträdare, utreda ansökningar och anmälningar om behov av ställföreträdarskap samt fatta beslut i frågor gällande ställföreträdarskap enligt föräldrabalken. Sedan 1 januari 2019 har Hörby kommun och Höors kommun en gemensam nämnd.

Att verka som ställföreträdare är ett frivilligt uppdrag som inte kräver någon särskild utbildning och som i de flesta fall utförs av lekmän. Uppdraget är i huvudsak ideellt och den som verkar som ställföreträdare får ingen lön utan har enligt lag rätt till ett skäligt arvode. Det finns ingen lagstiftning som fastställer hur högt arvode en ställföreträdare ska få, utan detta har lagstiftaren lämnat till varje kommun att besluta. Det finns i dag inga nationella riktlinjer på området, men det finns ett cirkulär från SKL som flertalet kommuner använder som utgångspunkt för arvodesbeslut. I Hörby och Höor har den gemensamma nämnden beslutat om arvodesriktlinjer som grundar sig på SKLs cirkulär och som tar hänsyn till de lokala förutsättningarna i kommunerna.

Enligt samverkansavtalet mellan Hörby kommun och Höors kommun ska kostande för lokaler och personal delas mellan kommunerna, medan arvode till ställföreträdare ska varje kommun stå för själv.

Det finns vissa skillnader i hur kommunerna valt att lägga kostnader för särskilt förordnade vårdnadshavare som påverkar kostnaderna för arvodet.

Arvoden beslutade 2019:

2019-09-17 har 57 % av arvoden till godemän och förvaltare beslutats.

(212 årsräkningar av 365 inkomna årsräkningar är granskade)

Beslutat för arvode till ställföreträdare Hörby:

1 123 969 kr beslutade arvoden – 78 % av budget förbrukad (740 000 kr budget för arvoden)

Beslutat för arvode till ställföreträdare Höör:

1 147 757 kr beslutade arvoden – 25 % av budget förbrukad (2 499 000 kr budget för arvode)

Ärende Hörby	Arvode kommun	Arvode huvudman	Totalt
God man och förvaltare	447 607	546 458	993 765
Ensamkommande barn	130 204	0	130 204
Totalt	577 511	546 458	1 123 969

Ärende Höör	Arvode kommun	Arvode huvudman	Totalt
God man och förvaltare	386 766	500 591	887 357
Ensamkommande barn	257 912	2 488	260 400
Totalt	644 678	503 079	1 147 757

Hörby:

Arvode för särskilt förordnade vårdnadshavare betalas av socialtjänsten i Hörby kommun och kostanden som överförmyndarnämnden har för ensamkommande barn är därför endast arvodeskostnaden som verksamheten har för de gode männen. Andelen ensamkommande barn som blir 18 under sista halvåret 2019 kommer inte att i påverka arvodeskostnaden i högre grad. I dag finns endast 10 ärenden med ensamkommande barn där kommunen står kostnaden för arvode i Hörby kommun varav 2 blir 18 år under sista sex månaderna 2019.

Fördelningen i arvode som ska betalas av kommunen ligger på 45 % och som ska betalas av huvudmannen själv ligger på 55 %. Detta är en något hög siffra för andelen som där huvudmannen betalar arvode. Då ingen tidigare statistik finns för kommunen går det inte att bedöma om denna siffra kan förväntas sjunka. Generellt kan sägas att andelen ärenden där huvudmannen själv betalar är något högre än förväntat.

Som det ser ut i dag är det inte troligt att verksamheten kommer att kunna hålla budgeten för arvodeskostnader för Hörby kommun. För att ligga i linje med budgeten för arvode borde förbrukad budget ligga mellan 65 – 70 %.

Höör:

Arvode för särskilt förordnade vårdnadshavare betalas av överförmyndarverksamheten i Höör kommun och kostanden som överförmyndarnämnden har för ensamkommande barn omfattar därför både kostanden för gode män och kostanden för särskilt förordnade vårdnadshavare. Andelen ensamkommande barn som blir 18 under sista halvåret 2019 kommer inte att i påverka arvodeskostnaden i högre grad. I dag finns 17 ärenden med

ensamkommande barn där kommunen står kostnaden för arvode i Höors kommun varav 4 blir 18 år under sista sex månaderna 2019.

Fördelningen i arvode som ska betalas av kommunen ligger på 43 % och som ska betalas av huvudmannen själv ligger på 57 %. Detta är en något hög siffra för andelen som där huvudmannen betalar arvode. Då ingen tidigare statistik finns för kommunen går det inte att bedöma om denna siffra kan förväntas sjunka. Generellt kan sägas att andelen ärenden där huvudmannen själv betalar är något högre än förväntat.

För Hör ligger förbrukad budget under förväntat i dagsläget. För att ligga i linje med budgeten för arvode borde förbrukad budget ligga mellan 65 – 70 %.

Prognos 2020:

Ensamkommande barn:

Migrationsverkets prognos för 2020 är att antalet ensamkommande barn som kommer anvisas till kommuner kommer att ligga på ca 500. Både Hörby kommun och Höors kommun har tidigare haft ett högt mottagande och har därför haft låga anvisningstal under senast åren. Då prognosen totalt för landet är låg kommer antalet nya ensamkommande barn anvisade till kommunerna bara i mycket begränsad utsträckning att påverka kostnaderna för arvode.

Gode män och förvaltare:

Antalet ärende i kommunerna i förhållande till antalet invånare ligger högre än genomsnittet i Sverige. Detta beror i stor del på att kommunerna har flera olika boende och behandlingshem, där många av de boende har en ställföreträdare. Även genomsnittsåldern i kommunen påverkar hur många som har ställföreträdare.

Antalet ärende har legat stadigt i antal under de senaste åren och detta förväntas inte ändras under 2020. Typen av ärende har dock förändrats. Genomsnittsåldern för den som får hjälp av god man eller förvaltare har sjunkit och förväntas sjunka ytterligare. Problematiken och hjälpbehovet är större i nya ärenden mot tidigare och andelen nya ärenden där den hjälpbehövande har en omfattande skuldproblematik kombinerat med en medicinsk problematik ökar. Detta innebär att det blir svårare att rekrytera ställföreträdare till uppdragen. Även kostnaderna för arvoden ökar då ställföreträdare i svåra uppdrag har rätt till ett högre arvode.

Kostnaden för arvoden till ställföreträdare påverkas även av att de personer som i dag får god man eller förvaltare oftare saknar egna tillgångar och inkomster. Detta gör att kommunerna framledes kommer att ha fler ärende där kommunen för stå för arvodet till ställföreträdaren.

I dag finns fler företag som erbjuder ställföreträdartjänster för svåra uppdrag. I dag anlitar inte kommunen företag för ställföreträdarskap i något ärende. Att anlita företag för ställföreträdarskap är något som ökar i landet och flertalet grannkommuner ser det som ett bra komplement i svåra uppdrag. Företagen tar oftast en högre avgift än det som generellt beslutas av överförmyndarnämnden. Då antalet svåra uppdrag ökar i båda kommunerna kommer överförmyndarverksamheten troligtvis att behöva anlita företag för

ställföreträderskap under 2020. Detta kommer i vis grad påverka kostnaderna för arvode och höja dessa.

Prognos budget arvodeskostnader Hörby 2020:

Arvodeskostnaderna för ställföreträdare enligt prognos på ca 1 700 000 kr. (1 500 000 kr arvode till gode män och förvaltare enligt föräldrabalken, 200 000 kr till gode män ensamkommande barn)

Prognos budget arvodeskostnader Höör 2020:

Arvodeskostnaderna för ställföreträdare enligt prognos på ca 2 100 000 kr. (1 500 000 kr arvode till gode män och förvaltare enligt föräldrabalken, 400 000 kr till gode män för ensamkommande barn)

Evelina Magnusson
Överförmyndarhandläggare
0413-281 67
evelina.magnusson@hoor.se